

[Lehotai Anna: Reg Bolton>>>](#)

Lehotai Anna: Reg Bolton

Még az előző évezredben, szakdolgozatíró végzősként találkoztam először Reg Bolton könyvével[1] az Állami Artistaképző Intézet zsebkendőnyi könyvtárában. Itthon tehát, mi növendékek az elsők között szerezhettünk tudomást e füzetszerű kis kötetből arról a jelenségről, amely ma már a legszélesebb publicitást élvezi, vagyis a kommunális, más néven szociális cirkuszról.

A szakmánk tradicionális cirkusz iránt elkötelezett felének jó oka van szkepticizmussal tekinteni az új cirkuszra, amelynek egyik úttörője, majd kiemelkedő vezetője[2] lett Reg Bolton (1945-2006). A kételyek mellett hagyományosan üdvözlünk kell azonban mindenféle reklámot, a nyilvános megjelenések számának gyarapodását, bármilyen legyen is a szövegkörnyezet. Az pedig, hogy a tudományos diszkusszió keretében beszélhetünk a cirkuszról, minden szempontból előnyös lehet.

Bolton gyakorlati tevékenységének szemléltetésére bőséges példa található a YouTube-keresőben feljövő illusztrációkkal.[3] E képek láttán mindazok az ellenérzések felszínre törhetnek bennünk, amelyeket a profi szemet sértő, bántó amatőrizmus vált ki a mozdulatok vasaltságának, iskolázottságának hiányával. Ezeket az ellenérzéseket félre kell tenni, és inkább közletről megvizsgálni a társadalmi-lélektani összefüggéseit ennek az utóbbi néhány évtizedben felvirágzott edutainment formának.

A Wikipedia szerint Bolton bohóc, tanár, színész és író volt, aki Warwickban angol és európai irodalmat tanult, majd 2004-ben a perthi Murdoch Egyetemen PhD fokozatot szerzett. A disszertációjának címével a működési elvekre kérdez rá *Why circus works: how the values and structures of circus make it a significant developmental experience for young people*. [4]

Hangsúlyozni kell, hogy a dolgozat nem a tradicionális cirkusz ellenében akar hatást kelteni, hanem tisztelettel és alázattal, hatalmas irodalmat áttekintve valójában a klasszikus cirkusz jellemzőit szálazza szét, és emeli ki az élmény pozitívumait (de persze az ellenvéleményeket szintén ismerteti). A gyakorlati munkássága mellett pedig nagy meggyőző erővel szól az utolsó fejezetként ismertetett esettanulmány. Egy politikailag puszkaporos régióban (West-Papua), ahol tanárokat lőttek le és sebesítettek meg, három különböző helyszínen tartott kéthetes kurzust, melynek lezárásaként a gyerekek csoportjai (bennszülöttek, muzulmánok és WASP[5]-ok) egy egységes műsort állítottak ki.

A disszertáció maga egészen egyszerű szerkezetet követ: egy bizonyos – számunkra persze idegenül hangzó – gyermekmondókának megfelelően a hét hat napját és a kézfej ujjait (+ tenyér) összekapcsolva erényeket sorol fel, amelyek a „nyugati” kultúra túlvédett környezetében felnövekvő gyereknemzedékek számára fokozottan szükségesek [volnának], és ezeket a cirkusz képes felmutatni. „Monday’s child is Fair of Face... grace, woe, far to go, loving and giving, works hard. A pszichológiai elméletek vonatkozó ismeretanyagát állítja párhuzamba a cirkuszi munka jellemzőivel.

A felhozott példái életszerűek, hitelesek, az egyetlen Magyarországra vonatkozó utalásának tárgyyszerűen igaz voltát pedig személyes érintettség okán van lehetőségem megerősíteni. Valóban a leírtaknak megfelelően történt a felkonferálás az ezredfordulón a Stardust Cirkusznál: „John McDonnell, Australia’s best-known professional ringmaster, has analysed

his craft, and explained to me his principle of ‘The Subliminal Ringmaster’. (Interview, McDonnell, 2002). Rather than the long, linear introduction to an act, explaining where it is from, who should be thanked and so on, he introduces the handbalancer simply as ‘From Hungary, Miss Anna!’ With her very first pose, using his microphone, he gives a series of almost inaudible ‘Ah’s’ and ‘Ooh’s’”.

---

[1] Bolton, Reg: *New Circus* Calouste Gulbenkian Foundation London, 1987

[2] „As honorary president of the UK National Association of Youth Circus and chair, up to the time of his death, of the Australian Circus and Physical Theatre Association, he continued to travel the world, and created more than 30 community circus groups”

<https://www.theguardian.com/news/2006/jul/26/guardianobituaries.artsobituaries1>

[3] „Bolton: Circus skills” <https://www.youtube.com/watch?v=ZjMbUMroDJ4>

<https://www.youtube.com/watch?v=seX64DIMA5k> <https://www.youtube.com/watch?v=wdZKeoHC7k>

<https://www.youtube.com/watch?v=uqwPiVOMBrE> <https://www.youtube.com/watch?v=ym0UQGL4Sos> ...

[4]

<http://prospero.murdoch.edu.au/search~S10/X?Murdoch+University+theses.+PhD+Reg+Bolton&SORT=D&searchscope=10> – PDF formátum: <http://researchrepository.murdoch.edu.au/id/eprint/401/>

[5] Fehér, angolszász, protestáns.